

— 25-lecie —

obecności ekolingwistyki i komunikologii

na Wydziale Neofilologii UAM

(2002-2026)

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Neofilologii

Spis treści:

Słowo wstępne.....	3
Manifest ekolingwistyczny.....	8
Działalność naukowo-badawcza.....	18
Działalność dydaktyczna.....	36
Głosy studentów i absolwentów.....	46
Zakończenie.....	56

Słowo wstępne

Joanna Puppel

W tym roku kalendarzowym przypada 25-lecie obecności subdyscypliny ekolingwistyki, poszerzonej o komunikologię, w programie naukowo-badawczym i dydaktycznym Wydziału Neofilologii UAM. Taka właśnie okrągła rocznica stanowi odpowiednią okazję do podsumowania dotychczasowych osiągnięć tych subdyscyplin językoznawstwa, pierwotnie uprawianych w pionierskiej Katedrze Ekokomunikacji UAM (lata 2002-2018), a później kontynuowanych w unikatowym Zakładzie Ekolingwistyki i Komunikologii (od roku 2018) jako części Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskich UAM. Zmiany strukturalne, które nastąpiły w działalności naukowo-dydaktycznej nie zahamowały ani nie zniekształciły pierwotnego kształtu badań i dydaktyki w zakresie zarówno ekolingwistyki jak, i komunikologii. Wręcz przeciwnie, zdobyte doświadczenia naukowo-dydaktyczne pozwoliły nowo utworzonemu Zakładowi na dalszą udaną kontynuację profilu swojej działalności.

Od samego początku swojego istnienia zarówno ówczesna Katedra Ekokomunikacji UAM, jak i obecny Zakład Ekolingwistyki i Komunikologii UAM w sposób niezwykle precyzyjny i szeroki zarazem określiły swój unikatowy profil naukowo-badawczy. A jest nim prowadzenie i rozwijanie prac badawczych w zakresie tandemu ekolingwistyki i komunikologii, koncentrując się na różnych formach komunikacji ludzkiej w dominującej perspektywie ekologicznej i międzyosobowej.

Perspektywa ta jest z natury rzeczy wysoce interdyscyplinarna, ponieważ obejmuje ścisłą współpracę z następującymi obszarami badań językoznawczych: językoznawstwo ogólne i opisowe, językoznawstwo porównawcze, historyczne, kontrastywne i stosowane, psycholingwistyka, pragmalingwistyka, socjolingwistyka, neurolingwistyka, etnolingwistyka, geografia języka i kultury, planowanie językowe, semiotyka (ogólna i stosowana). Ponadto badania obejmują współpracę z następującymi autonomicznymi dyscyplinami naukowymi: antropologia, biologia, geografia (w tym ważna dla ekolingwistyki geografia populacji ludzkich), psychologia, socjologia, demografia i statystyka.

Taki właśnie niezwykle bogaty wachlarz związków ekolingwistyki i komunikologii z innymi dyscyplinami naukowymi- podjęty z rozmachem i konsekwentnie realizowany przez obydwie jednostki w działalności naukowo-dydaktycznej - przede wszystkim podkreśla centralne znaczenie języka dla wszechstronnej działalności człowieka, zarówno odnoszącej się do budowania wszelkich wytworów kulturowych 'miękkich' (np. systemów wartości, nauki) jak i wszelkich wytworów kulturowych 'twardych' (np. technologii, architektury). Ponadto podkreśla on w sposób jednoznaczny, wielowymiarowy i wszechobejmujący charakter komunikacji językowej.

Dwudziestopięcioletnia już obecność ekolingwistyki i komunikologii na forum naszej Uczelni skutkowała wieloma osiągnięciami, które w okolicznościowym skrócie przedstawia niniejsza publikacja. Przy okazji tego Jubileuszu pragniemy podkreślić, że nasze wysiłki naukowo-dydaktyczne nie miałyby pełnego wymiaru, gdyby nie nastąpiło wyraźne wzmocnienie naszej działalności na wszystkich poziomach zarządzania wewnątrzuczelnianego. Dlatego

też pragniemy w okolicznościach obecnego Jubileuszu przekazać nasze najserdeczniejsze podziękowania zarówno władzom rektorskim UAM jak i władzom dziekańskim Wydziału Neofilologii UAM, a także Dyrekcji Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskich UAM, które w przekroju minionego okresu czasu i w różny sposób, a także w ramach posiadanych kompetencji, niezmiennie i niezwykle pozytywnie odnosiły się do obecności wymienionych powyżej jednostek w strukturze UAM i do prowadzonej przez nie działalności.

Na koniec musimy przytoczyć główne motta naszej jednostki. Brzmia one następująco:

Habent sua fata linguae !

Communicamus, ergo sumus !

a także przedstawić loga naszego Zakładu:

(autor powyższego loga dr Wojciech Puppel)

Manifest ekolingwistyczny

Stanisław Puppel

W ciągu swojej dwudziestopięcioletniej działalności naukowo-dydaktycznej Katedra Ekokomunikacji UAM (lata 2002-2018), a od roku 2018 Zakład Ekolingwistyki i Komunikologii UAM, konsekwentnie realizowały bogaty program ekolingwistyczny, który zawarty jest w poniższym Manifeście Ekolingwistycznym.

1. Punkt wyjścia: język jako środowisko

Język nie jest narzędziem ani systemem - jest środowiskiem. Nie istnieje „w” świecie jako byt przypadkowy i dodany, lecz "współkonstytuuje" świat człowieka jako przestrzeń relacyjną, w której byty (tj. uczestnicy procesu komunikacji), znaczenia i działania powstają w procesie ciągłej negocjacji/mediacji we wspólnocie ludzkiej obejmującej synchronię i synergię różnych grup społecznych i działających w nich podmiotów (zob. pkt 4 Manifestu).

Ekolingwistyka nie bada języka *o!* środowisku.

Ekolingwistyka bada język *jako* środowisko!

2. Zerwanie (rupture): przeciw autonomii języka

Odrzucamy trzy dogmaty klasycznego językoznawstwa (tzw. ortodoksji językoznawczej):

- autonomię systemu językowego,
- neutralność komunikacji,
- reprezentacyjny model znaczenia.

W ich miejsce wprowadzone zostają:

- **relacyjność:** język jako pole sił,
- **afektywność:** język jako nośnik energii społecznej, wyrażany m. in. poprzez wszechobecne i nieuniknione emocje, w których zatopione są poszczególne akty komunikacji,
- **ekologiczność:** język jako przede wszystkim system złożonych zależności środowiskowych i zasobów posiadanych przez poszczególnych transkomunikatorów, wyrażany za pomocą zbiorowego pojęcia 'tężyzna języka naturalnego' (ang. *natural language robustness*), obejmującego całokształt istnienia i komunikacyjnego działania poszczególnych języków naturalnych w globalnej arenie języków naturalnych jak i wśród całej populacji transkomunikatorów.

To nie język opisuje rzeczywistość - język ją współtworzy, przekształca i destabilizuje.

3. Język naturalny jako ekosystem dynamiczny

Język naturalny funkcjonuje jako układ otwarty i podlega zmianom według zasady nieustannej zmiany (*There is nothing permanent except change*, Heraclitus):

- podlega przepływom (energetycznym, semantycznym, społecznym, pragmatycznym),
- ulega zakłóceniom i bifurkacjom,
- rozwija się poprzez napięcia, nie równowagę poziomów jego struktury.

Znaczenie nie jest stanem - jest zdarzeniem podlegającym działaniom w układzie otwartym.

4. Podmiot (użytkownik języka, transkomunikator) jako węzeł ekologiczny

Transkomunikator nie jest tylko autonomicznym nadawcą komunikatów językowych.

Jest:

- węzłem wszelkich przepływów dyskursywnych w ich nieustannej lingwolaborezie i przepłotni zasobów, stylów i nisz komunikacyjnych,
- operatorem (między)środowiskowych napięć,
- uczestnikiem sieci relacji biologicznych i kulturowo-językowo-komunikacyjnych (w sensie wprowadzania do przestrzeni publicznej wytworów 'miękkich i 'twardych', zawsze determinowanych przez szeroki kontekst społeczno-historyczny).

To nie podmiot używa języka jako narzędzia- to język organizuje podmiotowość każdego transkomunikatora.

5. Odpowiedzialność językowa transkomunikatorów

Każdy akt językowo-komunikacyjny ma konsekwencje ekologiczne według uniwersalnej zasady ekologii głębokiej: "coś wpływa na coś i jest pod wpływem czegoś". Zatem każdy akt językowo-komunikacyjny:

- stabilizuje lub destabilizuje środowisko społeczne,
- wzmacnia lub niszczy relacje,
- generuje i stabilizuje lub redukuje przemoc symboliczną.

Ekolingwistyka jest zatem głównie projektem etycznym. Nie chodzi bowiem wyłącznie o opis języka, lecz o jego odpowiedzialne kształtowanie, czyli w duchu relacji międzyludzkich, a także o zapobieganie (gdziekolwiek jest to możliwe) osłabianiu i zanikaniu języków w 'globalnej arenie języków naturalnych' (ang. *natural language global arena*).

6. Przeciw eksploatacji dyskursywnej

Dominujące praktyki językowo-komunikacyjne działają jak systemy eksploatacyjne:

- uprzedmiotawiają ludzi i środowisko,
- redukują złożoność do funkcji,
- naturalizują dominację.

Ekolingwistyka demaskuje te mechanizmy i proponuje alternatywne formy dyskursu:

- inkluzywne (każdy komunikator gdzieś należy, np. do wspólnoty etnicznej, rodzinnej, zawodowej, politycznej, ekonomicznej, etc., kształtując przy tym swoje wielowymiarowe tożsamości),
- relacyjne (każdy transkomunikator buduje i uczestniczy w wielorakich sieciach i powiązaniach

międzyosobowych, międzyetnicznych, międzykulturowych, wszelkich, o charakterze kulturowo-językowo-komunikacyjnym opartych na 'logoepitymii', czyli ewolucyjnie ustalonym u człowieka 'pożądaniu języka' jako podstawowym wyznaczniku (markerze) człowieczeństwa),

- regeneratywne (poszczególne akty językowo-komunikacyjne, zarówno te niewielkie jak i te rozbudowane, są zdarzeniami w ekologii języka i jako takie służą szeroko pojętej regeneracji/konserwacji danego języka naturalnego i przeciwdziałają jego osłabieniu lub zanikowi).

7. Język naturalny jako przestrzeń interwencji

Badanie języka naturalnego nie jest neutralne.

Każda jego analiza:

- jest ingerencją w jego strukturę,
- jest wyborem,
- jest formą działania kulturowo-językowo-komunikacyjnego.

Ekolingwistyka przekracza czysty opis i staje się praktyką transformacyjną.

8. Program naukowo-badawczy ekolingwistyki

Ekolingwistyka jako projekt naukowy:

- integruje językoznawstwo, ekologię, teorię systemów, pragmatykę i filozofię,
- operuje kategoriami przepływu, lingwolaborezy, relacji i emergencji,
- rozwija modele języka naturalnego jako układu adaptacyjno-regenerującego.

9. Imperatyw przyszłości

Jeśli język jest środowiskiem, to jego degradacja (np. poprzez wszelkie zanieczyszczenia dyskursu, zwłaszcza wszelkiego rodzaju zafałszowania pierwotnych sensów) jest kryzysem egzystencjalnym o najwyższym stopniu natężenia i ważności.

Zanieczyszczenie dyskursu prowadzi do następujących zakłóceń w funkcjonowaniu języka jako systemu komunikacyjnego:

- erozji (demontażu) wspólnoty kulturowo-językowo-komunikacyjnej,
- stopniowego zaniku sensu,
- destabilizacji rzeczywistości społecznej.

Ekolingwistyka jest odpowiedzią na ten kryzys.

10. Teza końcowa Manifestu Ekolingwistycznego

Nie ma ekologii (w tym ekologii człowieka) bez języka.

Nie ma języka bez ekologii.

Kto kontroluje język (używa go, konserwuje i wzmacnia), nie tylko opisuje świat - ten decyduje, jaki świat jest możliwy (przejawia się w tym podstawowa dla ekolingwistyki Zasada antropiczna (ang. *anthropic principle*) wyrażona w następujący sposób: "istnieje (wszech)świat, gdyż istnieje ludzki obserwator posiadający język). To dzięki temu sprzężeniu (wszech)świat jest opisywalny".

Formuła zamykająca Manifest (programowa)

Ekolingwistyka nie jest wyłącznie teorią języka. Jest teorią przetrwania znaczenia języka naturalnego dla każdego transkomunikatora z osobna w warunkach nieustannie kształtującego się kryzysu tożsamościowego transkomunikatorów i środowisk kulturowo-językowo-komunikacyjnych, z językiem w jego centrum. Ostateczny zestaw programowy Manifestu Ekolingwistycznego zawiera się w następujących poziomach uprawiania ekolingwistyki:

- (1) **Communicatio totalis** (zakres badań: wszystkie przejawy komunikacji)
- (2) **Ecologia linguae** (ekologia języka naturalnego)
- (3) **Lingua non instrumenta** (język nie jest tylko instrumentem)
- (4) **Nominatio fundamenta** (nazywanie jest fundamentem języka, *Homo nominans*)
- (5) **Lingua flux** (język naturalny jako przepływ)
- (6) **Lingua ambiens** (język obejmuje całokształt środowiska)
- (7) **Praesentia per linguam** (obecność człowieka przez język)

(8) **Lingua dinamica** (język naturalny jako nieustanny proces)

(9) **Communicatio continua** (komunikacja jest stanem ciągłym i pełnym zmian)

(10) **Nexus communicativus** (poszczególne akty komunikacyjne tworzą sieci i wynikają z sieci istniejących pomiędzy transkomunikatorami).

Działalność naukowo-badawcza

W okresie istnienia najpierw Katedry Ekokomunikacji UAM, a od roku 2018 Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM, obydwie jednostki prowadziły intensywną i zarazem szeroką działalność naukowo-badawczą. Objawiło się to wielorakimi osiągnięciami, wśród których należy wymienić przeprowadzenie wszechstronnych badań z zakresu szeroko pojętej ekolingwistyki i komunikologii. Badania te, między innymi, dotyczyły następujących zakresów:

- status ekolingwistyki i komunikologii w obrębie językoznawstwa
- ustanowienie podstaw reolingwistyki jako subdyscypliny uzupełniającej ekolingwistykę (centralne założenie: język naturalny jako wynik przepływów)
- ewolucja porządków komunikacyjnych człowieka
- pojęcia transkomunikacji i transkomunikatora
- profilowanie i monitorowanie języków naturalnych jako elementów 'globalnej areny języków naturalnych' (GAJNA)

- analiza statusu języków naturalnych w triadzie: język rodzimy (tzw. język embamiczny) - drugi język (nierodzimym) - trzeci język (nierodzimym) w kontekście prymarności i ważności języka rodzimego
- życie języków naturalnych w uniwersalnej przestrzeni globalnej areny języków naturalnych w kontekście takich pojęć jak: ewolucja, kontakt, dywersyfikacja, superstratowość, substratowość, adstratowość, ekokracja międzyjęzykowa
- ochrona języków naturalnych w kontekście ich 'przeżywalności'
- analiza języków naturalnych z punktu widzenia ich 'tężyzny' (opracowanie zestawu parametrów pozwalających na określanie przybliżonego stopnia tężyzny każdego języka naturalnego)
- kompetencja transkomunikacyjna i formy jej istnienia w kontekście zasobów kulturowo-językowo-komunikacyjnych poszczególnych transkomunikatorów, w tym opracowanie Modelu DRAAM komunikacji człowieka (elementy składowe Modelu: domena/domain, zasób/resource, uczestnik/agent, dostęp/access, zarządzanie/management)

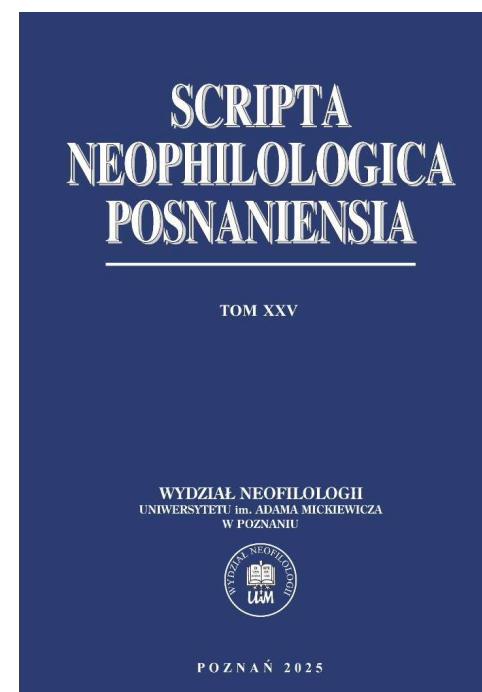
- międzypokoleniowość transkomunikatorów i jej wpływ na użycie językowo-komunikacyjne
- szeroko pojęte badania w zakresie multi-sensorycznej komunikacji niewerbalnej (obejmujące gestologię i wszelkie inne przejawy komunikacji niewerbalnej)
- przeplotnia lingwolaborezy w trzech porządkach komunikacyjnych (ustnym, graficznym i hybrydowym) i różnych niszach kulturowo-językowo-komunikacyjnych
- opracowanie maksymalnego Modelu Dobosza (Model of the Drummer) jako sprawcy i uczestnika procesu komunikacyjnego u człowieka, obejmującego takie elementy jak: Sagitta Vitae Humanae, Grand Design of Life, Imperial Tetragon of Embodiment, Cultural Zone ('soft' (intangible) and 'hard' (tangible) cultural products), Human Behavioural Gematon, Lord of the Rings.

Działalność publikacyjno-wydawnicza:

W trakcie 25-letniego okresu funkcjonowania obydwu jednostek zrealizowano około 300 prac naukowo-badawczych, obejmujących monografie autorskie (doktoraty, habilitacje), publikacje zbiorowe i artykuły.

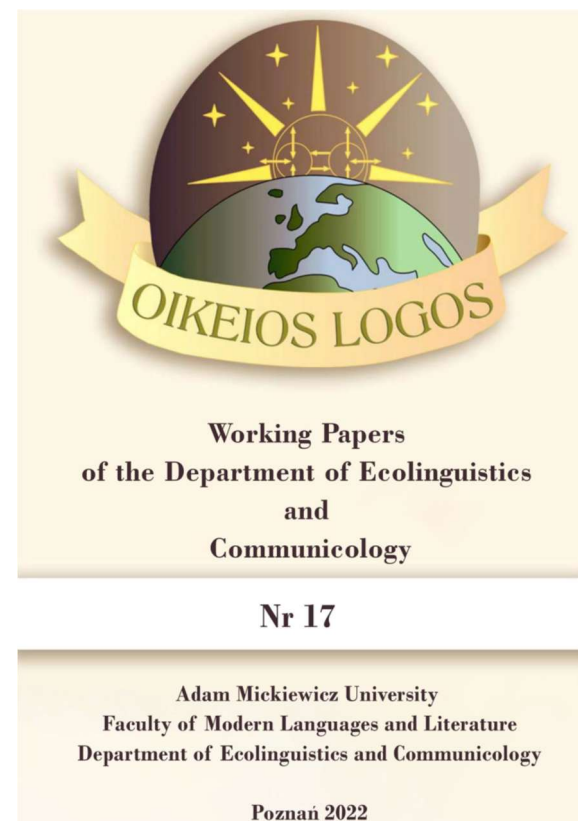
Prowadzono wydawanie:

(a) renomowanego wydziałowego czasopisma naukowego o obiegu ogólnokrajowym (rocznika): **Scripta Neophilologica Posnaniensia** (40 pkt na liście ministerialnej, wydano dotychczas 25 numerów, numer XXVI jest w przygotowaniu). Czasopismo wydawano własnym sumptem i z udziałem środków przyznanych ze strony Rektora UAM, Dziekana Wydziału Neofilologii UAM oraz Dyrektora Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskich UAM.

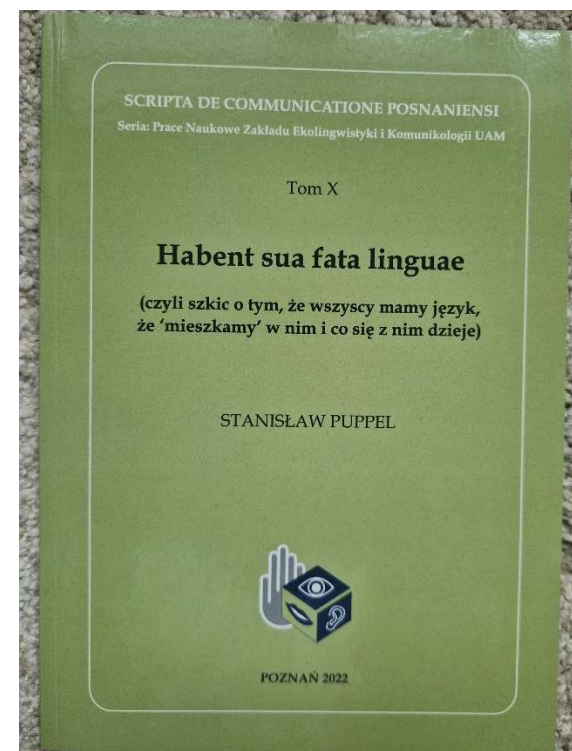
Obwoluta czasopisma wydziałowego **Scripta Neophilologica Posnaniensia** wydawanego jako rocznik na Wydziale Neofilologii UAM (lata 1999-2002), w Katedrze Ekokomunikacji UAM (lata 2003-2018) i Zakładzie Ekolingwistyki i Komunikologii UAM (od roku 2019 do dziś).

(b) czasopisma elektronicznego **Oikeios Logos** (wydano 17 edycji)

Strona tytułowa ostatniego numeru czasopisma elektronicznego OIKEIOS LOGOS (autor i wykonawca projektu strony dr Wojciech Puppel)

(c) serii wydawniczej **Scripta de Communicatione Posnaniensi** (wydano łącznie 14 pozycji). Serię wydawano własnym sumptem i z udziałem środków przyznanych przez Rektora UAM.

Fotografia strony tytułowej publikacji Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM wydanej w ramach serii wydawniczej **Scripta de Communicatione Posnaniensi**.

**Lista wybranych publikacji pracowników,
pracowniczek i współpracowników KEKO UAM i
ZEIKO UAM**

Monografie w porządku alfabetycznym:

Grześkowiak, M. 2010. **Trans-city or Inner-city? The co-existence of majority and minority languages in the urban space: a comparative study of London and Warsaw linguistic landscapes.** Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi.**

Kowalewska, K. 2018. **The perception of language and non-language resources in press advertisements: an ecolinguistic-communicative approach.** Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Laskowski, M. 2026. **Silent strength from the margins: Polish female memoirists and the immigrant experience in turn-of-the-century America.** Poznań: Wydawnictwo Rys.

Puppel, J. 2014. **Obecność i rola gestów rytualnych w przestrzeni publicznej: analiza rzeźb sakralnych w świątyniach katolickich na terenie miasta Poznania i**

wybranych okolic. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Puppel, J i S. Puppel. 2025. **Going beyond words: an outline of nonverbal communication.** Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Puppel, S. 2017. **ECOLI[S]². Essays and notes on ecolinguistic synergy and synthesis.** Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi.**

Puppel, S. 2022. **Habent sua fata linguae (czyli szkic o tym, że wszyscy mamy język, że 'mieszkamy' w nim i co się z nim dzieje.** Poznań: Publikacje Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi.**

Wąsikiewicz-Firlej, E. 2017. **On (de)constructing corporate identity: an ecolinguistic approach.** Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Redakcje w porządku chronologicznym:

Puppel, S. (red.). 2007. **Ochrona języków naturalnych. Podstawowe dokumenty dotyczące ochrony języków naturalnych jako języków narodowych i etnicznych**

oraz prawa do ich używania, wraz z bibliografią dotyczącą wkładu językoznawstwa do dyskusji nad problemem ochrony języków naturalnych, ich utrzymywania i planowania językowego. Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi**.

Puppel, S. (red.). 2007. **Spółeczeństwo - kultura - język. W stronę interakcyjnej architektury komunikacji**. Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi**.

Puppel, S. i M. Bogusławska-Tafelska. (red.). 2008. **New pathways in linguistics 2008**. Olsztyn: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Puppel, S. i M. Bogusławska-Tafelska. (red.). 2009. **New pathways in linguistics 2009**. Olsztyn: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Puppel, S. i M. Bogusławska-Tafelska. (red.). 2010. **New pathways in linguistics 2010**. Olsztyn: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Puppel, S. i E.H. Jahr. (red.). 2010. **Lingua mea, amicus meus: a book of readings on the ecology of language and communication**. Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM. Materiały dydaktyczne.

- Puppel, S. 2011. **Transkomunikacja. W stronę sprofilowania przestrzeni publicznej jako wielopłaszczyznowej przestrzeni komunikacyjnej.** Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi.**
- Puppel, S. i M. Bogusławska-Tafelska. (red.). 2011. **New pathways in linguistics 2011.** Olsztyn: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.
- Koszko, M., Kowalewska, K., Puppel, J. i Wąsikiewicz-Firlej, E. (red.). 2012. **Lingua: nervus rerum humanarum. Essays in Honour of Professor Stanisław Puppel on the Occasion of his 65th Birthday.** Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Puppel, S. 2012. **Manufacturing writing in English. I: formal academic writing.** Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi.**
- Puppel, S. i T. Tomaszewicz. (red.) 2013. **Scripta manent - res novae.** Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Puppel, S. (red.). 2015. **MOTEK. Motywy ekolingwistyczne: w stronę ekogłottodydaktyki.** Poznań: Publikacje Katedry Ekokomunikacji UAM w serii **Scripta de Communicatione Posnaniensi.**

- Puppel, S., J. Puppel, M. Bielak i J. Alnajjar. (red.). 2017.
Communication vis-a-vis multiculturality. A contribution to the description and analysis of communicators' communicative competence and its cultural variability. Banská Bystrica: Matej Bel University.
- Bielak, M., S. Puppel i W. Maliszewski. (red.). 2018.
Linguolabourese. Language and communication in action: advances in elinguistics. Piła: Wydawnictwo PWSZ im. Stanisława Staszica w Pile.

Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej:

Dwie osoby uzyskały stopień doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa (prof. UAM dr hab. Joanna Puppel, prof. UAM dr hab. Emilia Wąsikiewicz-Firlej).

Wszystkie osoby pracujące w Zakładzie Ekolingwistyki i Komunikologii UAM posiadają stopień doktora nauk humanistycznych. Przeprowadzono łącznie 22 obrony rozpraw doktorskich wykonanych pod kierunkiem prof. dr hab. Stanisława Puppla. Wszystkie realizowały tematykę zgodną z profilem działalności naukowo-badawczej przedstawionym powyżej. Jedna rozprawa jest w trakcie realizacji (pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Joanny Puppel).

Zdjęcie przedstawia obronę rozprawy doktorskiej mgr Adama Jankiewicza pt. „Warunki i przebieg udanej komunikacji wizerunkowej na przykładzie wybranych komunikatorów politycznych, uczestników światowej sceny politycznej” (od lewej autor rozprawy mgr Adam Jankiewicz, recenzentki rozprawy prof. UKW dr hab. Elżbieta Łukasiewicz i prof. US dr hab. Agnieszka Stępkowska, przewodniczący komisji wydziałowej prof. UAM dr hab. Andrzej Narloch, promotor rozprawy prof. dr hab. Stanisław Puppel). Miejsce przeprowadzenia obrony: Sala im. Profesora Mikołaja Rudnickiego w Coll. Novum UAM.

Zasoby biblioteczne:

Stworzono od podstaw unikatową **Bibliotekę Katedry Ekokomunikacji UAM**, która funkcjonowała na terenie Katedry i Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM jako Zbiór wydzielony **Biblioteki Filologicznej Novum** (BFN) w latach 2002-2023. Po tej dacie Zbiór został ostatecznie wcielony do księgozbioru centralnego BFN przy Collegium Novum. Księgozbiór w momencie scalenia liczył ok. 3 tys. woluminów i składał się z unikatowego zbioru ekolingwistyczno-komunikologicznego, służąc nie tylko studentom naszej specjalności i kierunku ale także, ze względu na swój unikatowy i specjalistyczny charakter, służąc wielu przedstawicielom innych ośrodków naukowych w kraju, którzy o nim wiedzieli i chętnie z niego korzystali in situ.

Fotografia przedstawia zespół Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM układający księgozbiór (na zdjęciu: od lewej strony: prof. UAM dr hab. Emilia Wąsikiewicz -Firlej, dr Kinga Kowalewska, mgr Elwira Wilczyńska, prof. UAM dr hab. Joanna Puppel-Wobalis). Dzisiejszy adres Zakładu: Collegium Martineum UAM.

Działalność konferencyjna:

Osoby stanowiące kadrę obydwu jednostek, a także doktoranci i doktorantki, wzięły udział w wielu konferencjach krajowych i zagranicznych z referatami prezentującymi tematykę realizowaną w ramach wyspecjalizowanej tematycznie działalności naukowo-badawczej obydwu jednostek, przyczyniając się w ten sposób do dalszego popularyzowania profilu badawczego ekolingwistyki i komunikologii w kraju i za granicą. Działalność ta została zauważona i odpowiednio doceniona zarówno przez gremia krajowe jak i zagraniczne w postaci cytowań i dalszych zaproszeń do udziału w konferencjach i spotkaniach naukowych.

W Katedrze Ekokomunikacji UAM prowadzono wewnętrzne spotkania naukowe w ramach programu **Colloquia Communit Studiorum**. Przeprowadzono ogółem 59 prezentacji.

W Zakładzie Ekolingwistyki i Komunikologii UAM prowadzone są nadal spotkania naukowe w ramach **Spotkań naukowych ZEIKO UAM**. Dotychczas przeprowadzono 6 takich spotkań.

W podsumowaniu działalności naukowo-badawczej naszych jednostek należy z naciskiem podkreślić, że nie tylko została ona zauważona w skali kraju ale także przyczyniła się do wprowadzenia subdyscypliny **ekolingwistyki** do szerokiego spektrum językoznawstwa polskiego.

Działalność dydaktyczna

W okresie sprawozdawczym Katedra Ekokomunikacji UAM prowadziła studia w zakresie specjalności o nazwie "lingwistyka stosowana - ekokomunikacja" (lata 2002-2012), a od roku 2013 do chwili obecnej specjalność o nazwie "komunikacja wizerunkowo-mediacyjna". Ta ostatnia przekształcona została w samodzielny kierunek studiów realizowany w obecnym Zakładzie Ekolingwistyki i Komunikologii UAM jako części Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskich w łonie Wydziału Neofilologii UAM, powiększając tym samym listę kierunków oferowanych przez UAM.

Dwuletnie studia uzupełniające (II stopnia, magisterskie) w ramach zarówno specjalności jak i bieżącego kierunku oparte były i nadal są na unikatowym programie nauczania obejmującym: wykłady ze wstępu do ekolingwistyki i komunikologii, podstaw teorii wizerunku, podstaw komunikacji międzykulturowej i dziedzictwa kulturowego, podstaw komunikacji niewerbalnej, podstaw komunikacji zawodowej i masowej, wstępu do semiotyki ogólnej i stosowanej, a także dużego bloku praktycznego

o nazwie "sprawności komunikacyjne" oraz „warsztaty wizerunkowo-mediacyjne”, służące przygotowaniu naszych absolwentów do komunikacji kulturowo-językowo-komunikacyjnej na odpowiednim poziomie retorycznym transkomunikatora, tj. w sposób efektywny, z sukcesem i na poziomie odpowiednio uświadomionego i rozwiniętego komfortu komunikacyjnego w warunkach nieuniknionej transkulturowości.

Zdjęcie przedstawia grupę studentów I roku kierunku "komunikacja wizerunkowo-mediacyjna" z dr K. Kowalewską podczas bibliotecznego szkolenia w BFN.

Liczba absolwentów:

W trakcie działalności dydaktycznej prowadzonej w obydwu jednostkach studia ukończyło łącznie ok. 300 osób. Osoby te uzyskały tytuł zawodowy **magistra filologii w zakresie lingwistyki stosowanej - ekomunikacja** (do roku 2012), a od roku 2013 tytuł zawodowy **magistra filologii w zakresie komunikacji wizerunkowo-mediacyjnej**. Z prowadzonych przez kierownictwo jednostek wywiadów wynika jednoznacznie, że absolwenci naszych studiów bez trudu znajdowali i znajdują pracę oraz kontynuują swoje kariery w zakresie szeroko pojętej komunikacji zawodowej (m.in. specjalista ds. public relations, specjalista ds. komunikacji, specjalista ds. sprzedaży, etc.).

Zdjęcie przedstawia absolwentów pierwszego rocznika specjalności komunikacja wizerunkowo-mediacyjna (2018 r.) wraz ze swoimi opiekunami naukowymi.

Zdjęcie przedstawia szczęśliwych magistrów po egzaminach magisterskich na kierunku komunikacja wizerunkowo-mediacyjna (2023 r.) wraz z kadram naukową w osobach przewodniczącego komisji prof. UAM dr hab. Andrzeja Narlocha, prof. UAM dr hab. Joanny Puppel i prof. UAM dr hab. Emilii Wąsikiewicz-Firlej.

Ponadto prof. UAM dr hab. Joanna Puppel opracowała część komunikologiczną unikatowego programu studiów I stopnia o nazwie ‘Global Communication’ prowadzonego w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskich UAM.

W 2024 roku została powołana jako inicjatywa naukowo-studencka Sekcja Ekokomunikacji. Jej

działalność jest ściśle związana z Zakładem Ekolingwistyki i Komunikologii UAM.

Sekcja ta została zainicjowana przez prof. UAM dr hab. Joannę Puppel-Wobalis, kierowniczkę Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM. W jej działaniu uczestniczą pracownicy Zakładu, co nadaje jej charakter zarówno badawczo-naukowy jak i dydaktyczny. Jest to więc nie tylko koło zainteresowań studentów, ale także struktura osadzona w realnym zapleczu naukowym UAM.

Głównym celem Sekcji Ekokomunikacji jest prowadzenie badań oraz rozwijanie wśród studentów samodzielnej refleksji nad ekolingwistyką i komunikologią. W praktyce oznacza to analizę tego, w jaki sposób język i różne formy komunikacji wpływają na funkcjonowanie „nisz komunikacyjnych”, czyli konkretnych środowisk społecznych, kulturowych i językowych. Duży nacisk kładzie się również na komunikację w kontekście różnorodności kulturowo-językowej oraz na tworzenie skutecznych strategii porozumiewania się w takich warunkach.

Sekcja ma wymiar edukacyjny i rozwojowy. Skupia studentów zainteresowanych językiem,

komunikacją i ekologią językową, dając im możliwość tworzenia i uczestnictwa we własnych projektach badawczych, rozwijania kompetencji naukowych oraz pracy w środowisku akademickim. W praktyce obejmuje to m. in. analizę dyskursu, badania nad komunikacją w różnych środowiskach czy projekty związane z użyciem języka w zmiennym kontekście społecznym i środowiskowym.

Elementem identyfikacji wizualnej Sekcji jest logo, które zostało zaprojektowane przez Dominikę Ciapę - była studentką kierunku Komunikacja wizerunkowo-mediacyjna. To podkreśla studencki i partycypacyjny charakter inicjatywy.

W latach 2024–2026 Sekcja Ekokomunikacji zorganizowała już trzy edycje konferencji absolwencko-

studenckiej pt. „Komunikolog na rynku pracy”, która stała się ważnym wydarzeniem integrującym środowisko akademickie studentów, absolwentów, wykładowców oraz praktyków komunikacji. Jej głównym celem było stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń, prezentacji możliwych ścieżek kariery zawodowej absolwentów kierunków komunikologicznych oraz refleksji nad praktycznym wykorzystaniem kompetencji zdobywanych podczas studiów.

W ciągu trzech edycji w konferencji uczestniczyli studenci kierunków ‘Komunikacja wizerunkowo-mediacyjna’ oraz ‘Global Communication’, absolwenci Wydziału Neofilologii UAM, a także przedstawiciele środowiska zawodowego zajmujący się komunikacją medialną, instytucjonalną i wizerunkową. Dotychczas zrealizowany program wydarzeń obejmował panele absolwenckie, wystąpienia praktyków-komunikologów, prezentacje projektów studenckich oraz dyskusje dotyczące współczesnego rynku pracy i kompetencji komunikacyjnych.

Szczególnie istotnym elementem Konferencji było połączenie działalności dydaktycznej z praktyką

zawodową oraz budowanie relacji pomiędzy uczelnią a jej absolwentami. Dzięki temu Konferencja stworzyła przestrzeń do promocji kierunków ekolingwistyczno-komunikologicznych Wydziału Neofilologii UAM oraz wspierania rozwoju zawodowego studentów.

Organizacja konferencji przez Sekcję Ekokomunikacji podkreśla znaczenie szeroko pojętej ekokomunikacji jako obszaru odpowiedzialnej, świadomej i społecznie zaangażowanej komunikacji. Wydarzenie wpisuje się w ideę budowania trwałych relacji społecznych i akademickich, opartych na dialogu, współpracy oraz wymianie doświadczeń między różnymi środowiskami komunikacyjnymi.

Po trzech edycjach konferencja „Komunikolog na rynku pracy” stała się rozpoznawalnym elementem działalności naukowo-dydaktycznej Wydziału Neofilologii UAM, wzmacniając jego potencjał integracyjny, promocyjny i edukacyjny.

Zdjęcie przedstawia uczestników III konferencji absolwencko-studenckiej pt. „Komunikolog na rynku pracy”. Miejsce odbycia Konferencji: Sala im. Profesora Ludwika Zabrockiego, Coll. Novum UAM.

Głosy studentów i absolwentów

W trakcie nieustannego zasięgania opinii studentów o prowadzonych przez nas studiach regularnie prosimy naszych studentów (zarówno I jak i II roku studiów) o pisemne (m. in. za pomocą stworzonej ankiety) informowanie nas o realizacji programów studiów i dzielenie się z nami swoimi spostrzeżeniami odnośnie jakości i przydatności prowadzonych zajęć. Przekazywane nam opinie pomagają nam w dalszym usprawnianiu jakości nauczania jak i wprowadzaniu korekt w odniesieniu do zauważonych przez studentów usterek. Głosy studentów uważamy za konieczny element bieżącej oceny naszej działalności dydaktycznej, bowiem zależy nam na nieustannym podnoszeniu stopnia satysfakcji z podejmowanych u nas studiów wedle stosowanej u nas zasady: **Yes, we elevate!**

Studenci o nas:**Rocznik 2026-2027:**

-Studia te umożliwiły mi odbycie praktyk w szanowanej w Poznaniu placówce.

-Pozytywnie, studia mocno związane z budowaniem swojego wizerunku podczas przemawiania na forum.

-Najbardziej inspirujący był dla mnie obraz komunikatora idealnego. Osiągnięcie takiego tytułu stało się moim celem i wzorem.

-Studia sprawiły, że dalej mogę ćwiczyć swoje umiejętności prezentacji, które już miałam a teraz mogę dalej je doskonalić.

-Wspaniali ludzie na kierunku, magia feminizmu połączyła nas i nigdy nie rozłączy.

-Studia w głównej mierze wpłynęły na mój rozwój osobisty. Odblokowałam nowe obszary zainteresowań oraz zastosowałam wiedzę którą zdobyłam na zajęciach w prywatnym życiu.

-Obecnie jestem bardzo zadowolona, studia są ciekawe i motywują do podejmowania działań, do których samej trudno byłoby mi się podjąć.

-Najbardziej wartościowe wydają się być projekty, w których wykorzystujemy wiedzę poznaną na zajęciach, jednak sami mamy dużą swobodę w wyborze tematu itp. Wykłady potrafią być bardzo inspirujące, zarówno te w ramach zajęć jak i gościnne.

-Jak na razie jestem na początku mojej ścieżki zawodowej, aczkolwiek wierzę że obowiązkowy staż będzie bardzo pomocny. Jeśli chodzi o rozwój osobisty, to studia motywują mnie do nauki nowych rzeczy i podejmowania wyzwań.

-Do tej pory najbardziej wartościowe okazały się zajęcia, na których prezentowałam przed grupą. Dzięki nim zauważyłam znaczny progres w tym aspekcie.

Absolwenci o nas:

Anonimowo (rocznik 2013) - *Bardzo dobrze wspominam studia. Wykładowcy bardzo wspierający, motywujący. Całkowicie inny obraz niż to co miałam na licencjacie. Prof. Puppel i jego ekipa, która uświadomiła jak piękny jest każdy język. Nigdy native speakerami nie będziemy, a o dziedzictwo kulturowe naszego języka też warto dbać.*

Niedoskonałości w wymowie angielskiej są wybaczone, najważniejsze motto to "Long live communication!"

Open Presentation Day to była dla mnie nowość ale prof. Joanna Puppel czy dr Kowalewska pomogły się do tego przygotować. Tipy odnośnie przemów do tej pory wykorzystuję w pracy oraz podpowiadam mężowi jak najlepiej przemawiać. To właśnie studia na ekokomunikacji pomogły w przełamaniu się i mówieniu swobodnie w języku angielskim. Wszyscy wykładowcy ale też studenci, cały nasz rok był wyjątkowy, mimo że nie mam kontaktu z nikim bo mieszkamy od siebie daleko to każdego miło wspominam.

Wiktoria Karwaszewska (rocznik 2025) - *Bardzo dobrze wspominam studia ekolingwistyczno-komunikologiczne. Program zawierał wiele konkretnych i rozwijających zajęć, a jedną z największych korzyści było dla mnie wykształcenie umiejętności pisania oraz prowadzenia prezentacji w dwóch językach. To doświadczenie okazało się bardzo wartościowe i przydatne.*

Najbardziej wartościowe było dla mnie rozwinięcie umiejętności pisania i przygotowywania prezentacji w

dwóch językach. Bardzo dobrze wspominam też zajęcia z języka hiszpańskiego – były naprawdę świetne i dużo mi dały. Dużą wartość miały dla mnie wszystkie przedmioty dotyczące różnorodności komunikacji oraz różne formy pisane. Co ciekawe, nawet zajęcia z OPD, które na początku nie należały do moich ulubionych, z czasem przełożyły się na konkretne umiejętności, z których dziś korzystam.

Tak, studia miały istotny wpływ na mój rozwój zawodowy i osobisty. Obecnie pracuję w Urzędzie Miasta Poznania, gdzie regularnie korzystam z umiejętności zdobytych w trakcie studiów – zarówno w zakresie wystąpień publicznych, jak i organizacji pracy własnej oraz zarządzania czasem. Duże znaczenie mają również kompetencje piśmiennicze, które wykorzystuję przy tworzeniu różnego rodzaju korespondencji.

Po latach, w moim wypadku dwóch, ekolingwistyka i komunikologia kojarzą mi się głównie ze świadomą komunikacją – umiejętnością dopasowania języka do sytuacji i odbiorcy. To też większa wrażliwość na różne formy komunikacji i ich znaczenie w codziennym życiu.

Wiktoria Ostrowska (rocznik 2025) - *Bardzo dobrze wspominam czas zajęć na kierunku komunikacja wizerunkowo-mediacyjna. Szczególnie ważne były zajęcia o charakterze praktycznym, takie jak emisja głosu czy angielski poprzez OPD, które pozwoliły mi rozwinąć pewność siebie oraz świadomość własnego sposobu komunikowania się. Bardzo cennym doświadczeniem była także możliwość organizowania konferencji oraz udziału w wystąpieniach. Była to inicjatywa, która pozwalała wykorzystywać zdobytą wiedzę w praktyce.*

Ten kierunek wprowadził zupełnie inną perspektywę do mojego życia, bardziej praktyczną i nastawioną na realne działanie. Skupiał się nie tylko na tym, co komunikujemy, ale przede wszystkim jak to robimy i jaki efekt to wywołuje. Dzięki temu zaczęłam postrzegać proces dydaktyczny nie tylko jako przekazywanie wiedzy, ale jako świadomie zaplanowaną komunikację, co sama wykorzystuję w swoim codziennym życiu w pracy.

Studia kojarzą mi się z nauką najważniejszych kompetencji, takich jak wystąpienia publiczne, autoprezentacja, budowanie relacji interpersonalnych

oraz radzenie sobie w sytuacjach wymagających negocjacji czy mediacji.

Wszystkich prowadzących wspominam bardzo ciepło, zarówno jako życzliwe osoby, jak i profesjonalistów, od których miałam okazję wiele się nauczyć. Ich doświadczenie oraz praktyczne podejście do zajęć miały duży wpływ na rozwój moich kompetencji i sposób, w jaki dziś wykonuję swoją pracę.

Jakub Pawlaczyk (rocznik 2025) - *Studia ekolingwistyczno-komunikologiczne wspominam bardzo dobrze. Otworzyły mi one perspektywę na nowe wyzwania zawodowe oraz pomogły mi odkryć, czym naprawdę chcę zajmować się w życiu. Dzięki nim zdobyłem cenne umiejętności komunikacyjne i spojrzałem szerzej na możliwości rozwoju zawodowego.*

Najbardziej wartościowe podczas studiów było dla mnie to, że duży nacisk kładziono na praktykę, a nie wyłącznie teorię. Szczególnie dobrze wspominam OPD oraz debaty w języku angielskim, które pozwoliły mi rozwinąć umiejętności komunikacyjne i pewność siebie. Dzięki temu z osoby, która kiedyś bała się występować

przed większą publicznością, stałem się kimś, komu nie sprawia to już problemu.

Ekolingwistyka i komunikologia kojarzą mi się przede wszystkim z nauką świadomej i skutecznej komunikacji, zarówno w życiu zawodowym, jak i codziennym. To kierunek, który nauczył mnie patrzenia na język nie tylko jako narzędzie przekazu, ale też jako sposób budowania relacji, rozwiązywania problemów i lepszego rozumienia różnych perspektyw, bez względu na wiek, poglądy, płeć itp.

Zdjęcie przedstawia absolutorium na Wydziale Neofilologii UAM 2024 -
pierwszy rok kierunku: komunikacja wizerunkowo-mediacyjna.

Materiały wideo wykonane przez studentów kierunku "komunikacja wizerunkowo-mediacyjna" można między innymi zobaczyć na oficjalnym kanale YouTube Wydziału Neofilologii UAM:

1. <https://youtube.com/shorts/ckZNAmyPAw?si=luDr6Nzd3BfdMdKs>
2. <https://youtube.com/shorts/PUSnfcGywbU?si=Yb9tSBswu4PAr4wy>
3. <https://youtu.be/NJ5Hp4MdGhI?si=9loRyruEpXt3XfAx>

W celu uzyskania dalszych informacji w zakresie prowadzonych przez nas studiów osoby zainteresowane zapraszamy do odwiedzenia naszej strony internetowej:

ifw.amu.edu.pl > strona główna > komunikacja
wizerunkowo-mediacyjna

SERDECZNIE ZAPRASZAMY!

Zakończenie

Dwadzieścia pięć lat obecności ekolingwistyki i komunikologii na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu to nie tylko historia określonej jednostki naukowo-dydaktycznej, lecz przede wszystkim historia ludzi, idei i wspólnoty akademickiej budowanej wokół refleksji nad człowiekiem, językiem i komunikacją.

Minione ćwierćwiecze pokazało, że ekolingwistyka i komunikologia nie tylko zostały wprowadzone na stałe do krajobrazu językoznawstwa polskiego, ale pozostają obszarem badań otwartym, dynamicznym i nieustannie rozwijającym się - zarówno w wymiarze naukowo-badawczym, jak i dydaktycznym. Powstałe w tym czasie publikacje, projekty badawcze, przeprowadzone konferencje i seminaria oraz działalność dydaktyczna stworzyły przestrzeń do rozwijania oryginalnej myśli naukowej i budowania środowiska skupionego wokół idei ekokratycznej równości języków jak i odpowiedzialnej komunikacji.

Szczególne znaczenie mają dla nas także losy naszych Absolwentek i Absolwentów, którzy współtworzą

dziś szeroko pojętą przestrzeń komunikacji społecznej, medialnej, kulturowej i zawodowej. To właśnie ich obecność i dalsze osiągnięcia stanowią najlepsze świadectwo trwałości oraz aktualności idei rozwijanych w ramach ekolingwistyki i komunikologii.

Jubileusz 25-lecia jest zatem nie tylko okazją do podsumowań, lecz także momentem refleksji nad przyszłością badań nad językiem i komunikacją w świecie podlegającym nieustannym przemianom językowo-kulturowo-technologiczno-społecznym. Wierzimy, że rozwijana przez nas perspektywa ekologiczna nadal pozostanie ważnym głosem w dyskusji nad rolą języka, komunikacji i odpowiedzialności człowieka wobec współtworzonego świata.

Na zakończenie pragniemy raz jeszcze wyrazić wdzięczność wszystkim osobom, które przez minione lata współtworzyły historię Katedry Ekokomunikacji UAM oraz Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM - pracownikom, studentom, doktorantom, absolwentom, współpracownikom oraz władzom Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Mamy nadzieję, że kolejne lata przyniosą dalszy rozwój badań, nowe inicjatywy naukowe oraz następne pokolenia osób zainteresowanych językiem, komunikacją i ich miejscem w ekologii człowieka.

Lingua nervus rerum humanarum!

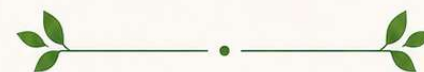

Zdjęcia przedstawiają zespół Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM (prof. dr hab. Stanisław Puppel - profesor-senior UAM, Kierownik Zakładu Ekolingwistyki i Komunikologii UAM prof. UAM dr hab. Joanna Puppel-Wobalis, dr Marta Koszko, dr Kinga Kowalewska, dr Maciej Laskowski).

Zakład Ekolingwistyki i Komunikologii UAM

Opracowanie broszury: prof. UAM dr hab. Joanna Puppel-Wobalis

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Neofilologii